

Н.Б. Кащена, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

О.О. Горошанська, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ФОРМУВАННЯ АНТИКРИЗОВОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАСАДАХ ФІНАНСОВОЇ ДІАГНОСТИКИ

Кризові явища в економіці України спонукають до системних наукових досліджень у напрямку створення такої системи підтримки прийняття рішення, яка б навіть за обмеженої інформації і непрямих ознаках посилення кризових тенденцій, забезпечувала комплексне виявлення, аналіз, ліквідування та прогнозування проблем підприємства задля визначення оптимального переліку антикризових заходів, що відповідають його ресурсним та часовим обмеженням, і конкретизують процес керованого виходу з кризи, ліквідації її наслідків, відновлення життєздатності та досягнення бажаних орієнтирів розвитку в умовах сучасності.

Дієвим інструментом реалізації цілей розвитку підприємства та забезпечення його існування у довгостроковій перспективі є цільова антикризова програма. Вона призначена для комплексного вирішення певного кола проблем, що відносяться до різних функціональних сфер підприємства (управління, фінанси, економіка, кадри, інновації, соціальна сфера тощо), і являє собою координуючий внутрішній документ, у якому систематизовано комплекс економічно та науково обґрунтованих заходів, спрямованих на запобігання та подолання наслідків руйнівного впливу кризових явищ різного типу, що плануються здійснити в межах підприємства, його структурних підрозділів та функціональних служб для досягнення поставленої мети – відновлення фінансових параметрів ефективного функціонування та забезпечення сталого економічного розвитку підприємства в динамічному бізнес-середовищі.

Основними вимогами до формування дієвої антикризової програми є: підпорядкованість стратегічним пріоритетам підприємства; забезпечення оперативного вирішення питань фінансового оздоровлення та відновлення життєздатності підприємства; своєчасність і гнучкість реакції на нові зовнішні і внутрішні чинники, що впливають на результати діяльності підприємства; кількісна і якісна вимірюваність результатів і параметрів антикризових заходів; конкретність змісту для виконавців.

Вважаємо, що розробка цільової антикризової програми підприємства – це складний багато етапний процес, який потребує інтеграції формальних та неформальних оцінок якості і

результативності окремих антикризових альтернатив, і передбачає: формування інформаційної бази для визначення антикризових альтернатив; розробку антикризової моделі підприємства; генерацію шляхів фінансового оздоровлення підприємства; розробку антикризових скринінгових стандартів, що відповідають цілям, ресурсам, рівню розвитку кризи, часовим обмеженням та глибині кризових проблем; діагностику антикризових альтернатив (оцінювання кожної альтернативи та формування множини допустимих альтернатив); оцінку наслідків реалізації антикризових заходів; ранжирування антикризових альтернатив за критерієм втрат; формування сукупності раціональних антикризових альтернатив; поточне планування реалізації антикризових заходів.

Необхідною передумовою створення цільової антикризової програми є достатнє її наукове обґрунтування, що стає можливим за умов наявності достовірної вихідної фінансової інформації, яка належним чином оброблена (систематизована, згрупована, або навпаки, розділена) і підготовлена для визначення антикризових альтернатив із застосуванням інструментарію фінансової діагностики.

Виконуючи оціночну, діагностичну та пошукову функції фінансова діагностика дозволяє:

- об'єктивно оцінювати особливості функціонування підприємств у невизначеному зовнішньому середовищі;
- своєчасно виявляти кризові явища в окремих сферах, розпізнавати дестабілізуючі фактори та процеси;
- всебічно оцінювати передумови й істотні чинники впливу зовнішнього і внутрішнього бізнес-середовища на фінансово-економічний стан підприємства;
- виявляти ознаки неплатоспроможності та схильності підприємства до банкрутства;
- забезпечувати підготовку, прийняття та реалізацію адекватних заходів профілактики і виходу підприємства з кризи, відновлення та покращення параметрів антикризової стійкості та ефективності господарської діяльності у нестабільному бізнес-середовищі задля отримання нових конкурентних переваг та можливості сталого розвитку.

Саме це надає переваги фінансовій діагностиці порівняно з іншими підходами до формування й обробки економічної інформації, забезпечує якісне створення цільової антикризової програми та сприяє формуванню дієвої системи підтримки прийняття рішень з відновлення життєздатності та досягнення бажаних орієнтирів розвитку підприємства.